

MALCOLM BARBER, *The Trial of the Templars (Templierlerin Yargılanması)*, Cambridge University Press, Cambridge 1993, VII+312 sayfa.

M. Barber bu kitabında Templier şövalyelerinin yargılanması ve tarikatın ortadan kaldırılması konusunu ayrıntılı bir şekilde kaleme almıştır.

Templier tarikatı, Kudüs Haçlı kralı II. Baudouin (1118-1131) zamanında kurulmuş olan dîni ve askerî tarikatlardan biri olup başlangıçta amacı Kutsal Ülke'yi ziyarete gelen hacıları Müslüman saldırılarına karşı korumak ve yolları emniyet altına almaktu. Fakat bir süre sonra dîni hizmetten ziyade krallık ordusunun önemli bir birliği haline gelerek Müslümanların en acımasız düşmanı oldular. Böylece Templier şövalyeleri Birinci Haçlı Seferi sonunda Suriye ve Filistin'de kurulmuş olan Haçlı devletlerinin askerî savunmasında önemli rol oynadılar. Daha sonraları ise, gerek doğudaki bu Haçlı devletlerinde gerekse Avrupa'da pekçok mal-mülk ve imtiyaz elde ederek çok zengin oldular ve uluslararası bir statü kazandılar. Daima fakir, namuslu ve alçakgönüllü olmak hususunda etmiş oldukları manastır yeminini hiçe sayarak varolma amaçlarından sapular. Bir kısmı uluslararası çapta banker olarak çalıştı.

Yazar, Preface (Önsöz) sayfa VII'de bu kitabı başlıca iki sebeple yazdığını söyleyerek ilk olarak, Templierlerin yargılanmasının ortaçağda çok önemli bir mesele olduğunu fakat bu konunun İngiliz tarihçileri tarafından ihmal edildiğini; ikinci olarak da bu olayın, terör ve işkence yöntemlerini kullanan yönetimler tarafından pekçok insana zulmedilen yirminci yüzyıl dünyası ile biraz alâkalı olduğuna ve hâlâ devam ettiğine inandığını belirtmiştir.

Introduction (Giriş) sayfa 1-3'de eserde ele alınan konular hakkında kısa bir açıklama yapılmaktadır.

Eser, Önsöz ve Giriş'ten sonra başlıca 10 ana bölümden oluşuyor:

1. The Participants (İştirakçiler), s. 5-44
2. The Arrests (Tutuklamalar), s. 45-71
3. The Papal Intervention (Papa'nın Müdahalesi), s. 72-97
4. The Papal and Episcopal Inquires (Papalık ve Piskoposluk Soruşturmaları), s. 98-121
5. The Defence of the Order (Tarikatın Karşı Müdafaası), s. 122-153
6. The End of Resistance (Mukavemetin Sonu), s. 154-177
7. The Charges (Suçlar), s. 178-192
8. The Trial in Other Countries (Diğer Ülkelerdeki Yargılama), s. 193-20
9. The Suppression (Ortadan Kaldırma), s. 221-242
10. Conclusion (Sonuç), s. 243-247.

Birinci bölüm (s. 5-44) kendi içinde üç kısma ayrılıyor. The Order of the Temple (Templier Tarikatı) kısmı sayfa 5-16'da Templier tarikatının 1119'da kuruluşundan Fransa'da tutuklamaların başladığı 1307 yılına kadar olan dönemi; The Papacy (Papalık) kısmı sayfa 16-

27'de V. Clement'in 5 Haziran 1305'de papa XI. Benedict'e halef olması ve papalığın bu seçime kadarki tarihsel geçmişi; The French Monarchy (Fransız Monarşisi) kısmı sayfa 27-44'de ise Fransa krallığının IV. Philip zamanındaki durumu, IV. Philip hükümetinin ekonomik problemleri, bu problemleri halletmek için aranan çareler kısaca anlatılır ve Templier şövalyelerinin hangi koşullarda yargılandıkları ortaya konulur.

İkinci bölümde (s. 45-71), Fransa kralının Templierlerin tutuklanması hakkındaki gizli emirleri, Fransa'da ikâmet eden tarikat üyelerinin Engizisyon Mahkemesi adına tutuklanmaları hakkında bilgi verildikten sonra Templier şövalyelerinin Paris'te yapılan ilk duruşmalarda suçlarını işkence altında itiraf ettikleri belirtilir.

Üçüncü bölümde (s. 72-97), Papa'nın Templierlerin tutuklanmasına karşı gösterdiği ilk tepki, buna rağmen daha sonra Avrupa Hıristiyan âleminin bütün krallarına Templierlerin tutuklanmasını emreden 22 Kasım 1307 tarihli bildirisini, fakat sonraki gelişmeler üzerine Papa'nın Engizisyon Mahkemesi soruşturmasını iptal etmesi, IV. Philip'in Papa'yı Templier şövalyelerinin yargılanması için yeniden soruşturma açmaya ikna etme çabaları ve kral ile Papa'nın bu konuda bir toplama yapmak üzere Poitiers'de bir araya gelmeleri anlatılır.

Dördüncü bölümde (s. 98-121), Papa ile Fransa kralı arasında Poitiers'de Templierlerin yargılanması hususunda bir anlaşmaya varılması ve Papa'nın bu konuda çıkardığı fermanlar, Chinon'da bulunan tarikat liderlerinin Papa'nın gönderdiği kardinaller tarafından sorgulanması ve Poitiers'de varılan anlaşmaya göre piskopos seviyesinde toplanan eyalet konsilleri ve papalığa bağlı bir komisyonun soruşturmalara başlaması hakkında da bilgi verilir.

Beşinci bölümde (s. 122-153), papalık komisyonunun toplantıları, Templier şövalyelerine tarikatlarını savunma hakkı verilmesi, tarikat lideri Jacques de Molay ve ziyaretçi Hugues de Pairaud'nun bu komisyon önündeki ifadeleri, Templierlerin Pierre de Bologne ve Renaud de Provins'in liderliğinde papalık komisyonu önünde, daha önceki itiraflarını inkâr ederek tarikatlarını savunmaları anlatılır.

Altıncı bölümde (s. 154-177), tarikatı savunmaya hazırlanan Templierlerin sayısının gündün güne artması üzerine Papa'nın, Templierler hakkında son kararı verecek olan Vienne konsilini 1311 Ekim'ine kadar bir yıl ertelediği, Sens piskoposunun Templier şövalyelerine karşı piskopos soruşturmasını yeniden başlattığı ve bunlardan 54 kişinin suçlu bulunarak Paris yakınında yakıldığı belirtildikten sonra Templier şövalyelerinin tarikatlarını savunmak amacıyla direnmelerinin sona ermesi, papalık komisyonu önünde itiraflarını tekrar etmeleri ve komisyonun sorgulamaları tamamlaması incelenir.

Yedinci bölümde (s. 178-192), Templier şövalyelerine karşı itham edilen suçlar anlatılır. Bu suçların başlıcaları şunlardır: İsa'yı inkâr, puta tapmak, haça tükürmek ve onu ayaklar altına almak, tarikata yeni giren kardeşlerin dudaklarından öpülmesi, homoseksüellik, tarikat toplantılarının ve kabul törenlerinin gece gizlice çok sıkı bir koruma altında yapılması ve yalnızca Templierlerin bu toplantılara alınması.

Sekizinci bölümde (s. 193-220), Fransa dışında İngiltere, Kıbrıs, Almanya, İspanya gibi diğer ülkelerde yapılan sorgulamalar hakkında bilgi verilir.

Dokuzuncu bölümde (s. 221-242), 16 Ekim 1311'de Vienne konsilinin açılması anlatıldıktan sonra konsilde Fransa kralı ve Papa'nın baskısıyla tarikatın ortadan kaldırılmasına karar verildiği Templierlerin bir kısmının ağır cezalara çarptırıldığı, bir kısmının diğer tarikatların manastırlarına gönderildiği, tarikat liderlerinin ömür boyu hapse mahkum edildiği, tarikatın büyük üstadı Jacques de Molay'ın kazığa bağlanarak yakıldığı belirtilir.

Onuncu ve son bölümde (s. 243-247) ise bütün bu meselelerin genel bir değerlendirmesi yapılmaktadır.

Eserde yer alan diğer bölümler ise şunlardır:

Appendix (Ek) A: The Articles of Accusation 12 August 1308 (İtham Maddeleri 12 Ağustos 1308)), s. 248-251.

Appendix (Ek) B: An Orthodox Reception: The Description of Gerard de Caux, 12 January 1311 (Bir Ortodoks Kabul Merasimi: Gerard de Caux'un Tasviri, 12 Ocak 1311), s. 253-257.

Bunu müteakip Chronology of the Trial of the Templars (Templierlerin Yargılanma Kronolojisi, s. 258-259), Notes (Notlar, s. 260-289), Bibliography (Bibliyografya, s. 290-298) yer almaktadır; eserin sonunda ise şahıs ve yer adlarını ihtiva eden genel bir İndeks bulunmaktadır.

Sonuç olarak eser, birçok ana kaynak ve araştırma eserine dayanılarak hazırlanmış olup Templier tarikatının ortadan kaldırılması meselesine değişik bir açıdan bakmaktadır. Şöyle ki, Templierlerin yargılanmasının onların kendi kusurlarından ziyade, Fransa kralının ekonomik problemleri, papalığın zaafiyet içinde olması gibi faktörlere dayanılarak açıklanabileceği kanısını taşıyan yazar, Templier şövalyelerinin kendilerine yüklenen birçok suçu korkunç işkenceler altında itirafa zorlandığına inanmaktadır.

Her ne kadar yazarın bu görüşüne tamamen katılmak mümkün değilse de, kitap bu konuda şimdiki kadar yazılmış eserlere nazaran değişik bir bakış açısı getirmekte olup, Templier tarikatının ortadan kaldırılışı konusunda bilgi edinmek isteyenlere yarar sağlayabilecek niteliktedir.

EBRU ALTAN

